

HZN Glasilo

Broj 10/2018

Službeno glasilo Hrvatskoga zavoda za norme

ISO WEEK 2018

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Koji su UN-ovi ciljevi održivog razvoja i kako ISO norme pomažu

IEC pokreće otvorenu zajednicu s još osam osnivačkih organizacija

ETSI objavljuje Critical Security Controls for Effective Cyber Defence kao tehničke izvještaje

HZN

Članovi
HZN-a

In memoriam
Stanka Miljković

European Committee for Standardization

[FAQ](#) | [Sitemap](#) | [Acronyms](#) | [Contact US](#)

[YOU & CEN](#) [WHO WE ARE](#) [MEMBERS](#) [WHAT WE DO](#) [WORK AREA](#) [MEETING FACILITIES](#) [NEWS](#) [SEARCH STANDARDS](#)

News

[Home](#) > [News](#) > News

Workshops

Nedavno objavljeni CEN-ove CWA pridonose rješavanju digitalnog jaza u Europi

Calls

Newly published CWAs contribute to solving the digital divide in Europe

HZN e-glasilo

**Službeno glasilo Hrvatskog zavoda za norme sa stalnim dodatkom
Oglasnik za normativne dokumente**

Godište: 10. 2018.

ISSN 1847-4217

URL: <http://www.hzn.hr>

Izdavač:	Hrvatski zavod za norme MB: 1957406 OIB: 76844168802
	Sjedište: Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb Telefon: 01/610 6095 Telefax: 01/610 93 21
Glavni urednik:	Igor Božičević, ravnatelj HZN-a
Pomoćnik glavnog urednika:	Vladimir Jaram
Tehnički urednik:	Vladimir Jaram
Uredništvo:	Ana Marija Boljanović, Melanija Grubić Sutara, Vlasta Gaćeša-Morić, Boro Jandrijević, Vladimir Jaram, Igor Božičević
Lektura:	Ivana Canosa
Korektura:	Vladimir Jaram, Sandra Knežević
Grafička obrada naslovnice:	Vladimir Jaram
Grafička priprema:	Vladimir Jaram, Sandra Knežević
Izlazi:	mjesečno
Uređenje	2018-10-31

Opremu tekstova obavlja uredništvo. Za sadržaj poimence potpisanih priloga odgovorni su njihovi autori. Oni ne iskazuju obvezno stav Hrvatskoga zavoda za norme. Objavljeni prilozi u službenom glasilu Hrvatskog zavoda za norme autorski su zaštićeni. Iznimka su sadržaj, novosti iz HZN, novosti iz europskih i međunarodnih normirnih tijela i s normizacijom povezane aktivnosti koji se mogu objavljivati u drugim stručnim časopisima uz obveznu naznaku izvora i dostavljanje časopisa u kojemu su objavljeni tako preuzeti prilozi. Za priloge iz rubrike Normizacija i Tehničko zakonodavstvo potrebno je zatražiti pisano odobrenje za njihovo objavljivanje od autora i od Hrvatskoga zavoda za norme.

PROSLOV

Poštovani čitatelji!

U ovome broju HZN e-glasila možete pročitati izvještaj s ISO Week 2018 održanom od 24. – 28. rujna 2018. u Ženevi, Švicarska. U vijestima iz HZN-a, nalazi se naš stalni prilog o članovima HZN-a te izvještaj sa skupa 11. dani inženjera elektrotehnike održanog u Puli od 27. – 29. rujna 2018. godine.

U rubrici Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija, u ovome broju donosimo iz IEC-a informaciju o tome kako IEC pokreće otvorenu zajednicu s još osam osnivačkih organizacija za bavljenje etikom u autonomnim i inteligentnim sustavima. Iz IEC-a tu je i informacija o tome kako su međunarodne norme snažan alat u izgradnji održive budućnosti.

Iz ISO-a donosimo priloge o UN-ovim ciljevima održivog razvoja i kako ISO norme pomažu ostvarenju tih ciljeva te o tome kako ISO norme mogu pomoći u rješavanju globalne neravnopravnosti žena.

U novostima iz CEN-a i CENELEC-a, donosimo informaciju o nedavnoj objavi Sporazuma s CEN-ovih radionica (CWA) koji pridonose rješavanju digitalnog jaza u Europi te novoj CENELEC-ovoj normi (EN 50107-3:2018).

Iz ETSI-ja objavljujemo informaciju o tome da ETSI objavljuje *Critical Security Controls for Effective Cyber Defence* kao tehničke izvještaje.

Preminula je naša kolegica Stanka Miljković, voditeljica HZN-ova Odsjeka za međunarodnu suradnju i odnose s javnošću. U rubrici Osobne obavijesti, možete pročitati in memoriam gospođi Stanki Miljković.

Ugodno čitanje!

V. Jaram
pomoćnik glavnoga urednika

Sadržaj 10/2018

Proslov	2
ISO Week 2018	4
Novosti iz HZN-a	
• Članovi HZN-a	9
• HZN u Puli na 11.-m danima inženjera elektrotehnike	10
Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija	
IEC	
• Bavljenje etikom u autonomnim i intelligentnim sustavima: IEC pokreće otvorenu zajednicu s još osam osnivačkih organizacija	12
• Živjeti zeleno – međunarodne su norme snažan alat u izgradnji održive budućnosti	14
ISO	
• Koji su UN-ovi ciljevi održivog razvoja i kako ISO norme pomažu ostvarenju ciljeva održivog razvoja	16
• ISO norme mogu pomoći u rješavanju globalne neravnopravnosti, kaže UN-ov stručnjak za pitanje žena	18
CEN i CENELEC	
• Nedavno objavljeni sporazumi s CEN-ovih radionica (CWA) pridonose rješavanju digitalnog jaza u Europi	20
• Nova CENELEC-ova norma (EN 50107-3:2018)	22
ETSI	
• ETSI objavljuje <i>Critical Security Controls for Effective Cyber Defence</i> kao tehničke izveštaje	23
Osobne obavijesti	
• In memoriam Stanka Miljković	25

Naslovnica: *Novosti i priopćenja iz regionalnih i međunarodnih normizacijskih organizacija*

HZN Oglasnik za normativne dokumente (A1-A38)

ISSN 1847-4217

Normizacija

ISO WEEK 2018

Od 24. - 28. rujna 2018. godine u Ženevi u Švicarskoj održana je manifestacija ISO Week 2018. Domaćin je ovogodišnjeg tjedna ISO-a bila Međunarodna organizacija za normizaciju (ISO). Za vrijeme trajanja tjedna ISO-a održani su sljedeći sastanci:

- 107. sastanak Vijeća ISO-a (*ISO Council*) – 24. rujna 2018.
- 52. sastanak Odbora za zemlje u razvoju (*ISO DEVCO-a*) – 25. i 26. rujna 2018.
- 41. opća skupština Međunarodne organizacije za normizaciju (*ISO*) – 27. i 28. rujna 2018.

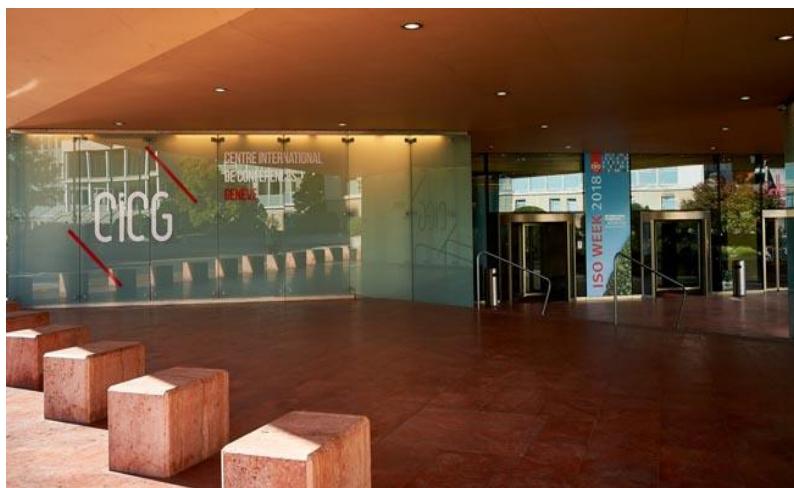
Prvog dana, 24. rujna 2018. godine u prostorijama Središnjeg tajništva ISO-a održana je 107. sjednica Vijeća ISO-a. Vijeće ISO-a je središnje upravljačko tijelo ISO-a koje se sastaje tri puta godišnje i čine ga predstavnici 20 članova ISO-a, službenici ISO-a te predsjedatelji odbora za razvoj politike CASCO, COPOLCO i DEVCO. Članstvo u Vijeću je otvoreno za sve članice ISO-a i rotira se kako bi se svakom predstavniku zajednice članica ISO-a osigurala mogućnost sudjelovanja u njemu. Hrvatski zavod za norme izabran je za člana Vijeća ISO-a za razdoblje od 2017. - 2019. godine. Predstavnik Hrvatskog zavoda za norme kao član Vijeća ISO-a na njegovim sjednicama sudjeluje od rujna 2017. godine. Vijeće raspravlja o ključnim pitanjima koja se odnose na strategiju i politiku ISO-a, finansijska, operativna i zakonska pitanja.

Na 107. sjednici Vijeća ISO-a, donesena je dvadeset jedna rezolucija (*Council Resolution 35/2018 to 55/2018*), među kojima su:

- prihvatanje radnih programa za 2019. godinu za tijela ISO-a: CSC/FIN, CSC/NOM, CSC/OVE, CSC/SP, President's Committee, TMB, CASCO, COPOLCO i DEVCO
- ponovno imenovanje g. Dominique Christin (Švicarska) blagajnikom ISO-a za razdoblje od 2019. -2021.
- ponovno imenovanje gđe Léna Dargham (Libanon) predsjedateljicom DEVCO-a za razdoblje 2019. -2020.
- prihvatanje prijedloga projekta o razvoju IT infrastrukture ISO/CS

(uključujući finansijski plan)

- prihvaćanje proračuna Središnjeg tajništva ISO-a za 2019. godinu
- finansijska potpora za putovanja predsjednika ISO-a.

Dana 25. i 26. rujna 2018. godine u Međunarodnom konferencijskom centru u Ženevi (CICG) održan je 52. sastanak ISO/DEVCO-a (*ISO Committee on Developing Country Matters*) kojemu je predsjedavala gospođa Léna Dargham iz Libanona. Na sastanku su, osim predstavnika zemalja u razvoju, sudjelovali i predstavnici razvijenih zemalja te predstavnici međunarodnih i regionalnih organizacija koje surađuju s DEVCO-om i sudjeluju u programima tehničke pomoći.

Na dnevnom je redu bilo trinaest točaka. Prisutnima se na početku obratio i pozdravio skup aktualni predsjednik ISO-a, gospodin John Walter. Predsjednica DEVCO-a, gospođa Lena Dargham, izvjestila je članove o radu DEVCO-a od prošlogodišnjeg sastanak koji je održan u Berlinu (Njemačka) u rujnu 2017. godine. Nakon toga uslijedila je analiza programa rada u 2018. godini za dvije radne skupine:

- DEVCO WG 1 - Identifikacija normizacijskih područja koja su najvažnija za zemlje u razvoju i
- DEVCO WG 2 - Dijeljenje resursa za poboljšanje NSB sposobnosti u razvoju i uporabi norma.

Također se raspravljalo o popisu aktivnosti koje su se provodile od kolovoza 2017. do lipnja 2018. godine sukladno ISO-ovom akcijskom planu za zemlje u razvoju za razdoblje 2016. – 2020. godine.

Dio sastanka bio je posvećen radu u tri radne skupine:

- *Group 1 – Stakeholder engagement – focus on SMEs*
- *Group 2 – Standards and public procurement;*
- *Group 3 – Teaching standards – curricula for higher education*

Tijekom drugog dana održavanja sastanka DEVCO-a, održane su i četiri radionice u suradnji s Ujedinjenim narodima – *Standards for the SDGs conference*:

- *Breakout: SDG 11, Sustainable cities and communities*
- *Breakout: SDG 13, Climate action*
- *Breakout: SDG 6, Clean water and sanitation*
- *Breakout: SDG 7, Affordable and clean energy*

Sljedeći sastanak ISO/DEVCO-a održat će se u Cape Townu (Južna Afrika) uoči 42. opće skupštine ISO-a u rujnu 2019. godine.

Sljedeći sastanak ISO/DEVCO-a održat će se u Cape Townu (Južna Afrika) uoči 42. opće skupštine ISO-a u rujnu 2019. godine.

41. opća skupština ISO-a

Dana 27. i 28. rujna 2018. godine u Međunarodnom konferencijskom centru u Ženevi (CICG) održana je 41. opća skupština ISO-a. Općom skupštinom predsjedavao je predsjednik ISO-a, gosp. John Walter. Na dnevnom je redu bilo devetnaest točaka. Nakon obraćanja predsjednika, glavni je tajnik, gospodin Sergio Mujica podnio izvještaj o rezultatima radu ISO/CS-a u razdoblju od prethodne 40. opće skupštine ISO-a, koja je održana u rujnu 2017. godinu u Berlinu (Njemačka). Glavni je tajnik posebno naglasio kako je ISO/CS u proteklih 12 mjeseci provodio aktivnosti u svrhu:

- zблиžavanja sa članicama ISO-a; predsjednik i/ili glavni tajnik ISO-a posjetili su 27 nacionalnih normirnih tijela zemalja članica ISO-a
- izgradnje kapaciteta; provedeno je više od 70 aktivnosti (npr. programi sponzoriranja za povećanje sudjelovanja u radu tehničkih odbora ISO-a; obuke u području marketinga i komunikacije;

organiziranje regionalnih treninga za tehničke tajnike u Bogoti, Moskvi i Singapuru; organizacija treninga za norme ISO/IEC 17011; ISO/IEC 17025 i ISO 37001)

- zблиžavanja s dionicima; kontinuirano se radilo na poboljšanju komunikacije i interakcije između članova i njihovih dionika, između članova i njihovih globalnih i regionalnih partnera, što je ključno za suočavanje s izazovima stalnog mijenjanja svijeta.

Posebne su točke dnevnoga reda bile međusobna suradnja između ISO-a, IEC-a (*International Electrotechnical Commission*) i ITU-a (*International Telecommunication Unit*) te suradnja sa Svjetskom trgovinskom organizacijom (*WTO – World Trade Organization*), Ujedinjenim narodima i njezinim specijaliziranim agencijama i tijelima; CAC (*FAO/WHO Codex Alimentarius Commission*); IAEA (*International Atomic Energy Agency*); ICAO (*International Civil Aviation Organization*); ILO (*International Labour Organization*); IMO (*International Maritime Organization*); ITC (*International Trade Centre UNCTAD-WTO*); UNCTAD (*United Nations Conference on Trade and Development*); UNECE (*United Nations Economic Commission for Europe*); UNEP (*United Nations Environment Programme*); UNFCCC (*United Nations Framework Convention on Climate Change*); UNIDO (*United Nations Industrial Development Organization*); WIPO (*World Intellectual Property Organization*); WB (*World Bank Group*); WHO (*World Health Organization*) i drugim organizacijama.

Na 42. općoj skupštini ISO-a doneseno je sedamnaest rezolucija i jedna posebna rezolucija koja se odnosi na zahvalnost gospodinu dr. Piet-Hein Daverveldtu za doprinos koji je dao ISO-u za vrijeme svog mandata kao ISO-ov potpredsjednik (tehničko upravljanje) od 2017. do 2018. godine, uključujući poticanje upravljanja projektima u razvoju norma, osmišljavanje inovativnog procesa razvoja virtualnih norma ISO-a i poboljšanje strateške koordinacije tehničkog rada između ISO-a, IEC-a i ITU-a.

Predsjednik ISO-a John Walter i ravnatelj HZN-a Igor Božičević

Neke od donesenih rezolucija su sljedeće:

- zahvala g. Bertrandu Piccardu, iniciatoru i predsjedatelju Zaklade Solar Impulse, za njegovo poticajno izlaganje kojim potiče normizacijsku zajednicu da bude otvorena za promjene i uspostavljanje partnerskih odnosa koji će pomagati inovativnim rješenjima današnjih izazova povezanih s energijom i okolišem
- rezolucija kojom se članovi ISO-a potiču da šire poruku da je snažan multilateralni trgovinski sustav neophodan za gospodarski i društveni razvoj i da su međunarodne norme ključne za podršku tim ciljevima
- rezolucija o regionalnom angažmanu u Aziji i drugim regijama
- rezolucija o visini vrijednosti jedinice za članarine u ISO-u za 2019.
- imenovanje revizorske kuće Deloitte kao finansijskog revizora ISO-a za finansijsku godinu 2019.

- rezolucija o kriterijima rangiranja za imenovanje / izbor tijela članica Vijeću
- odobravanje prijedloga Vijeća ISO-a vezano uz osiguranje ujednačenja rotacije tijela članica koja sudjeluju u radu Vijeća.

*Novoizabrani predsjednik ISO-a za mandat 2020.-2021.,
g. Edwarda Njoroga (Kenija) i sadašnji predsjednik ISO-a,
g. John Walter (mandat istječe 2019-12-31)*

Sljedeća Opća skupština održat će se u rujnu 2019. godine u Cape Townu (Južna Afrika).

I. Božičević

Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Objavljujemo popis redovitih i pridruženih članova HZN-a po vrstama pravnih odnosno fizičkih osoba za koje je Upravno vijeće donijelo odluku do kraja listopada 2018. godine.

Tablica *Članovi Hrvatskog zavoda za norme* identična je tablici objavljenoj u HZN e-glasilu br. 9/2018 jer do 31. listopada 2018. godine nije bilo promjena.

Vrsta članstva, vrsta pravne ili fizičke osobe	2018-06-18	2018-08-23
Članovi promatrači		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	8	8
Fizičke osobe	0	0
Ukupno promatračkih članova	8	8
Redoviti članovi		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	161	162
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – javne ustanove i slično	22	22
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – HGK, HOK, HUP	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovne komore ili udruge	4	5
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovna društva	8	8
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – škole	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – fakulteti	20	20
Fizičke osobe – pojedinci	26	26
Obrt – fizičke osobe	2	2
Tijela državne uprave	51	51
Ukupno redovnih članova	296	298
Ukupno članova HZN-a	304	306

Dobrodošli u sustav komentiranja nacrta norma!

Pronađite nacrte bitne za vaše poslovanje ili granu djelatnosti pomoću donje trake za pretraživanje

Pročitajte i ocijenite postojeći nacrt norme te razmislite kako bi on mogao utjecati na Vas i Vaše poslovanje

Komentirajte nacrt norme i sudjelujte u njegovom oblikovanju

Omogućujemo vam da jednostavno podjelite nacrte i komentare s kolegama

HZN u Puli na 11.-im danima inženjera elektrotehnike

11. dani inženjera elektrotehnike održani su u Puli u hotelu Park Plaza Istria, od 27. do 29. rujna 2018. u organizaciji *Hrvatske komore inženjera elektrotehnike* (HKIE) radi promicanja struke i stručnog usavršavanja svojih članova. Na skupu je bilo prisutno blizu 400 sudionika, predavača, sponzora, izlagača i gostiju.

Otvaranje 11. Dana inženjera elektrotehnike u hotelu Park Plaza Istria u Puli

Pokrovitelji skupa su predsjednica Republike Hrvatske, Kolinda Grabar Kitarović, Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja, Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, elektrotehnički fakulteti iz Zagreba, Osijeka, Splita i Rijeke te Grad Pula i Istarska županija.

Zanimanje za ovaj skup pokazao je i niz renomiranih elektrotehničkih tvrtki, proizvođača i distributera elektrotehničke opreme iz RH i inozemstva. Prisutni su bili i sponzori, *Schneider Electric d.d.* – zlatni sponzor, *Hrvatska elektroprivreda d.d.*, *Allianz Zagreb d.d.* i *Legrand d.o.o.* – svi srebrni sponzori te *Končar – Inženjering za energetiku i transport d.d.* brončani sponzor. Tradicionalno su na skupu bili i predstavnici sličnih strukovnih udruga iz Slovenije, Makedonije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Srbije.

Hrvatski zavod za norme bio je prisutan u ulozi pozvanog gosta. U ime HZN-a i ravnatelja gospodina Igora Božičevića, koji je službeno bio sprječen prisustvovati, sudionike je na početku skupa pozdravio Branko Burazer. Istaknuo je važnost tri projekta koje HZN provodi, *HZNacrti*, *Repozitorij hrvatskih norma* i *Projekt prevođenja usklađenih norma*. Članovi HKIE su posebno aktivni u korištenju Repozitorija gdje imaju uvid u sadržaj bilo koje hrvatske norme na svom računalu, bez potrebe dolaska u našu normoteku.

Novosti iz HZN-a

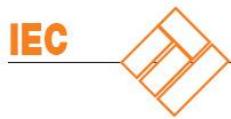
Sudionici pažljivo slušaju izlaganje gospodina Živka Radovića, predsjednika Hrvatske komore inženjera elektrotehnike

Stručna izlaganja su obuhvatila teme značajne za rad inženjera elektrotehnike, od projektanata i nadzornih inženjera do inženjera voditelja građenja i voditelja radova. Predstavljena su zanimljiva iskustva u realizaciji različitih projekta: primjena mikrosolarnih sustava, napredne elektroenergetske mreže, primjene norma u postupku projektiranja centralnih sustava sigurnosne rasvjete, internet stvari i pametni sustavi rasvjete, elektromobilnost i utjecaj na distribucijsku elektroenergetsku mrežu, pregled stanja širokopojasnog pristupa u Hrvatskoj, svjetlovodna distribucijska mreža te digitalna transformacija industrijskih postrojenja.

Aktualna zakonska regulativa povezana s elektrotehničkom strukom, bila je tema okruglog stola na kojem su u panel diskusiji sudjelovali i predstavnici Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja i Ministarstva zaštite okoliša i energetike. Istaknuta je uloga i važnost Hrvatske komore inženjera elektrotehnike u procesu pripreme i kreiranja novih zakonskih rješenja kao i pri donošenju različitih pravilnika koji se odnose na elektrotehničku struku.

B. Burazer

Bavljenje etikom u autonomnim i intelligentnim sustavima: IEC pokreće otvorenu zajednicu s još osam osnivačkih organizacija

Novi globalni forum za poticanje suradnje u razvoju i primjeni etički obzirnih normi u informacijsko-komunikacijskim tehnologijama, osobito u autonomnim i intelligentnim sustavima

Ženeva, Švicarska, 2018-07-27 – U raznoraznim djelatnostima proizlaze etička pitanja povezana s autonomnim i intelligentnim sustavima, koja treba riješiti otvoreno i transparentno. IEC je danas zajednički pokrenuo i postao osnivač Otvorene zajednice za etiku u autonomnim i intelligentnim sustavima (*Open Community for Ethics in Autonomous and Intelligent Systems (OCEANIS)*). Taj globalni forum okuplja organizacije zainteresirane za izradu i primjenu normi kao način za rješavanje etičkih pitanja u autonomnim i intelligentnim sustavima.

Norme mogu pomoći da se stekne povjerenje krajnjih korisnika i odigrati važnu ulogu u uklanjanju zabrinutosti u pogledu etike. Postoji istinska potreba i prilika za široku suradnju među svim bitnim nacionalnim i međunarodnim organizacijama na razvoju lokalno i globalno primjenjivih rješenja koja podržavaju tehničke, poslovne i političke odluke.

“IEC je svjestan svoje ključne uloge u izgradnji povjerenja potrošača i potpori donošenju javnih i privatnih odluka. Odgovorni smo prema čovječanstvu i našem planetu te moramo paziti na ograničene resurse i štititi sva živa bića. Ne bi se smjelo poduzimati baš sve što se može ostvariti tehnologijom. Sretni smo što smo osnivači OCEANIS-a; vjerujem da će on biti važan forum za osiguranje znanja o etičkim pitanjima i pozitivno utjecati na napredak tehnologije,” rekao je glavni tajnik i generalni direktor IEC-a Frans Vreeswijk.

Članovi OCEANIS-a složili su se da će:

- dijeliti informacije o odnosnim inicijativama i programima i koordinirati ih

- promicati razumijevanje uloge normi u poticanju inovacija i baviti se problemima koji prelaze granice tehničkih rješenja i odnose se na etiku i vrijednosti

Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija

- zajednički organizirati događaje na lokalnoj/regionalnoj/svjetskoj razini
- otkrivati prilike za koordinirane aktivnosti kojima se potiče izrada i primjena normi u rješavanju tehničkih, društvenih i etičkih implikacija tehnološkog napretka.

Zajednica OCEANIS otvorena je za sve zainteresirane organizacije.

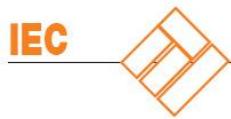
Osim IEC-a, među osnivačima su:

- Austrian Electrotechnical Association (OVE)
- Austrian Standard international (ASI)
- British Standards Institute (BSI)
- China Electronic Standardization Institute (CESI)
- Institute of Electrical and Electronics Engineers, Inc. (IEEE)
- International Electrotechnical Commission (IEC)
- National Standards Authority of Ireland (NSAI)
- Servicio Ecuatoriano de Normalización (INEN)
- Verband und Deutsche Kommission Elektrotechnik Elektronik Informationstechnik (VDE/DKE)

Zajednica OCEANIS otvorena je i neprofitna. Ako je vaša organizacija zainteresirana za sudjelovanje u OCEANIS-u, molimo da nam se obratite na <https://ethicsstandards.org/contact/>

(Izvor: <https://www.iec.ch/newslog/2018/nr0718.htm>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

Živjeti zeleno

Međunarodne su norme snažan alat u izgradnji održive budućnosti

Sve više vlada i gospodarskih subjekata prepoznaje važnost mjera za zaštitu okoliša. Mogu li u tome pomoći međunarodne norme?

Vertikalne farme osiguravaju stanovnicima gradova svježe povrće kroz čitavu godinu (foto: Plenty)

Odgovor je glasno da! Iako su često skrivene od pogleda, norme podržavaju inovativne tehnologije i procese koji se sve više smatraju nužnim za održiv i ekološki odgovoran gospodarski rast.

Kapacitet proizvodnje obnovljive energije zabilježio je rekordnu godinu 2017. Procjenjuje se da je na svjetskoj razini povećan za 178 GW. Najveći uzlet bilježe solarni fotonaponski sustavi i vjetroelektrane, ali porast globalnog kapaciteta zabilježile su i tehnologije kao što je koncentrirana solarna toplinska energija (CSP). IEC-ov tehnički odbor (TC) 117 utire put za rast te tehnologije radeći na nekoliko publikacija za industriju CSP.

Obnovljivi izvori često omogućuju manje instalacije, kao što su krovni solarni paneli ili mikrohidroelektrane. One su pak savršene za distribuciju istosmjerne struje (DC). U svom članku *Electricity for the 21st Century-for all* (Električna struja za 21. stoljeće – za sve), IEC-ov ambasador Vimal Mahendru govori o velikom potencijalu istosmjerne struje i važnosti razvoja potpunog skupa globalnih normi kojima će se olakšati njezino usvajanje.

Istosmjerna struja može se primijeniti, naprimjer, na vertikalnim farmama. Vertikalne farme, djelatnost koja je još u povoju, podržavaju lokalni uzgoj hrane tijekom čitave godine u postojećim objektima kao što su skladišta i neboderi.

Norme nisu bitne samo kao pomoć u razvoju i uspjehu ekoloških tehnologija. S rastom proizvodnje električnih i elektroničkih uređaja, a time i njihovog zbrinjavanja, međunarodne norme igraju ključnu

ulogu kao pomoć proizvođačima u ispunjavanju novih zakonskih zahtjeva, pa čak i u osmišljavanju novih proizvodnih procesa.

Prema jednom izvještaju, očekuje se da će do 2021. godine e-otpad doseći 52,2 milijuna tona. Ako se ne zbrine na pravilan način, toksične tvari u električnim i elektroničkim uređajima predstavljaju stvarnu opasnost i za ljude i za okoliš. Istovremeno, mnogi od rijetkih metala mogu se „iskopati“ iz tih uređaja radi ponovne upotrebe. Međunarodne norme mogu pomoći da se osigura sukladnost električnih i elektroničkih proizvoda s regionalnim i

međunarodnim propisima o e-otpadu.

Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija

Predsjednica IEC-ovog Savjetodavnog odbora za okoliš (ACEA) Solange Blaszkowski i voditeljica nove radne skupine za kružno gospodarstvo Kaisa-Reeta Koskinen govorile su nam o konceptu kružnog gospodarstva, važnosti uključivanja čitavog društva, od proizvođača do potrošača, i uloge koju međunarodne norme mogu odigrati u ostvarenju tog važnog pomaka.

Potreba da se poduzmu konkretnе mjere za zaštitu okoliša i ponovno osmisle modeli proizvodnje i potrošnje postaje sve hitnija. Međunarodne norme imaju važnu ulogu u njihovu uspjehu.

(Izvor: Zoë Smart; <https://iecetech.org/issue/2018-05/Going-green>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

Koji su UN-ovi ciljevi održivog razvoja?

Godine 2015. UN je donio ambiciozni 15-godišnji plan rješavanja najhitnijih problema s kojima se svijet suočava.

ISO i ciljevi održivog razvoja

Podupirući svoje članove da maksimalno iskoriste prednosti međunarodne normizacije i osiguraju iskorištavanje ISO normi, pomažemo u ispunjavanju ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda. ISO norme izravno se bave gospodarskim, ekološkim i društvenim dimenzijama. Organizacije i tvrtke koje nastoje pridonijeti ciljevima održivog razvoja otkrit će da međunarodne norme osiguravaju djelotvorne alate koji će im u tome pomoći.

UN-ovi ciljevi održivog razvoja

Saznajte više

[ISO normama pridonijeti UN-ovim ciljevima održivog razvoja](#)

[Prikaz izravnog doprinosa ISO normi UN-ovim ciljevima održivog razvoja](#)

Kako ISO norme pomažu u ostvarenju ciljeva održivog razvoja

Ciljevi održivog razvoja predstavljaju ambiciozan plan u cilju mira i napretka, iskorjenjivanja siromaštva i zaštite planeta. Prepoznati su u cijelom svijetu kao bitni za buduću održivost našeg svijeta.

Taj plan akcije poziva na doprinos svih elemenata društva, uključujući lokalne i nacionalne vlasti, gospodarstvo, industriju i pojedince. Da bi bio uspješan, zahtijeva konsenzus, suradnju i inovacije.

ISO je objavio više od 22 000 međunarodnih normi i povezanih dokumenata koji predstavljaju globalno priznate smjernice i okvire utemeljene na međunarodnoj suradnji. Budući da se temelje na konsenzusu, osiguravaju čvrstu osnovu za napredak inovacija i važne alate koji pomažu vladama, industriji i potrošačima da pridonesu ostvarenju ciljeva održivog razvoja.

Ostvarivanje ideja u praksi putem ISO-ova alata za ciljeve održivog razvoja

Za svaki cilj, ISO je izdvojio norme koje daju najznačajniji doprinos. Ova stranica služi kao resurs za one koji traže konkretni način kojim njihova organizacija može odigrati svoju ulogu. S obzirom da ISO norme pokrivaju gotovo svako područje koje se može zamisliti, od tehničkih rješenja do sustava kojima se organiziraju procesi i postupci, postoje brojne ISO norme koje odgovaraju svakom cilju održivog razvoja. Predstavljamo popis najvažnijih normi s poveznicama za pretpregled svake od njih, tako da možete vidjeti odgovara li vašim potrebama. Možete vidjeti i koji je ISO-ov tehnički odbor izradio normu i saznati na čemu trenutačno radi.

(Izvor: <https://www.iso.org/sdgs.html>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

ISO norme mogu pomoći u rješavanju globalne neravnopravnosti, kaže UN-ov stručnjak za pitanja žena

Tijekom ISO tjedna 2018. u Ženevi, ISO-ov odbor koji se bavi zemljama u razvoju, DEVCO, iznio je ambiciozne planove smanjenja neravnopravnosti i nastavak širenja prednosti međunarodnih normi tamo gdje su najpotrebnije.

Na 52. sjednici odbora ISO [DEVCO](#), sudionike su dirnule riječi Christine Loew, direktorice Ureda za vezu UN-ove organizacije [UN Women](#) u Ženevi. Christine Loew dotaknula se nekoliko tema povezanih s globalnom neravnopravnosću i ulogom žena. Njezin govor privukao je pozornost na činjenicu da nedovoljna zastupljenost žena podržava daljnju nejednakost u širem društvu.

Christine Loew, direktorica Ureda za vezu UN-ove organizacije *UN Women* u Ženevi

“Kad se poboljša život [žena], koristi se osjete u cijelom društvu,” kaže Loew. Navela je načine na koje neravnopravnost naplaćuje kamatu na kamatu: “žene i djevojke snose najveći teret energetskog siromaštva – skupljajući gorivo u prosjeku 18 sati tjedno”, s domino efektom da više izostaju iz škole nego dječaci.

Nažalost, to nije sve. S obzirom da kuhanje obavljaju uglavnom žene, često u uvjetima koji su štetni za zdravlje, tisuće ih prerano umire od bolesti dišnog sustava. Hvaleći norme poput onih za [čišće štednjake](#), i ukazujući na dobru zastupljenost spolova u ISO-u u nekim područjima, Loew je istaknula da bi se moglo učiniti više na uključivanju ženskih stručnjaka u proces izrade normi.

Njezini komentari odražavaju stavove glavnog tajnika ISO-a, Sergija Mujice, [međunarodnog zagovaratelja ravnopravnosti spolova](#), koji je stavio različitost i

izgradnju sposobnosti u središte ISO-ovog rada. Njegovo snažno zastupanje uloge normi u izgradnji pravednijeg društva vrlo je jasno, i odražavat će se u svim događajima tijekom ISO-ovog tjedna 2018. Govoreći o UN-ovim ciljevima održivog razvoja, Sergio Mujica [@isosecgen](#) je rekao: "Možemo pridonjeti da Agenda 2030. postane stvarnost, tako da nikoga ne zaboravimo".

Na nizu sastanaka u užem krugu raspravljalo se o budućim izazovima, uključujući uključivanje dionika s težištem na male i srednje poduzetnike, norme i javnu nabavu te podučavanje o normama u visokom obrazovanju.

Predsjednik ISO-a John Walter, koji je otvorio sjednicu DEVCO-a, iskoristio je priliku da izrazi zahvalnost Švedskoj agenciji za suradnju u međunarodnom razvoju (Sida), čije je velikodušno financiranje omogućilo velik broj programa izgradnje sposobnosti i tehničke pomoći. Walter je odao priznanje Leni Dargham, čiji su naporan rad i predanost pridonijeli njezinom ponovnom izboru za predsjednicu DEVCO-a, koji je objavljen na sjednici.

(Izvor: Barnaby Lewis, 25. rujna 2018.; <https://www.iso.org/news/ref2329.html>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija

Nedavno objavljeni sporazumi s CEN-ovih radionica (CWA) pridonose rješavaju digitalnog jaza u Europi

Informacijske i komunikacijske tehnologije (ICT) danas se ubrzano razvijaju. Jasno je da su digitalne vještine sve važnije i zahtijevaju stalno obnavljanje. Objavom [sporazuma s CEN-ovih radionica \(CWA\) 16458, dio 1. do 4.](#), nastoji se riješiti manjak, jaz i neusklađenost e-vještina, koji izaziva stalni digitalni jaz. On pak utječe na produktivnost, rast, konkurentnost, inovacije, zapošljavanje i socijalnu koheziju u Europi. CWA podržava strategiju zapošljavanja za ICT, osobito povećanje broja visokokvalificiranih radnika i promicanje digitalnih vještina u svim segmentima radne snage.

[CWA 16458-1](#), *European ICT Professional Role Profiles* (Europski profili stručnih poslova u ICT-u) ključni je doprinos povećanju transparentnosti i približavanju u europskom krajoliku ICT vještina. U 30 profila stručnih poslova u ICT-u ugrađen je Europski okvir e-kompetencija (*European e-Competence Framework*), poznat i kao 'e-CF', EN 16234-1) kao glavna komponenta opisa profila. Oni tako utvrđuju opći skup tipičnih poslova koje obavljaju stručnjaci u ICT-u u bilo kojoj organizaciji, a koji obuhvaća čitav poslovni proces ICT-a.

[CWA 16458-2](#) opisuje brojne načine primjene 30 tipičnih profila u ICT-u opisanih u CWA-i. Te upute za korisnike daju pragmatična objašnjenja o tome kako primjeniti Europske profile stručnih poslova u ICT-u iz perspektive brojnih dionika i za široki raspon potreba, naprimjer, planiranje i osiguravanje ljudskih resursa, potporu procesu digitalne transformacije, oblikovanje nastavnog plana i kvalifikacije.

The screenshot shows the CEN website's news section. At the top, there's a navigation bar with links for 'YOU & CEN', 'WHO WE ARE', 'MEMBERS', 'WHAT WE DO', 'WORK AREA', 'MEETING FACILITIES', 'NEWS' (which is highlighted in blue), and 'SEARCH STANDARDS'. Below the navigation, a blue header bar says 'News'. Underneath it, there's a sidebar with links for 'Workshops', 'Calls', 'Events', 'Brochures', and 'Policy opinions'. The main content area starts with the headline 'Newly published CWAs contribute to solving the digital divide in Europe'. Below the headline, there's a paragraph of text explaining the context and purpose of the publication.

[CWA 16458-3, Methodology Documentation](#) (Dokumentiranje metodologije), nastoji stvoriti povjerenje korisnika da su Europski profili stručnih poslova u ICT-u izrađeni na temelju zdravog konceptualnog okvira i temeljitog poznavanja sektora ICT i razvoja ljudskih resursa te nakon temeljnih i širokih konzultacija s dionicima.

Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija

Napokon, [CWA 16458-4](#) predstavlja studije slučaja o iskustvima raznih organizacija s primjenom Europskih profila stručnih poslova u ICT-u u rješavanju jaza u e-vještinama iz različitih perspektiva. Različite perspektive predstavljene su s gledišta jedne od sljedećih skupina: stručnjaci u ICT-u, voditelji ljudskih resursa, obrazovni stručnjaci, istraživači tržišta i kreatori politike, voditelji nabave i stručna udruženja.

Objavljeni sporazumi s CEN-ovih radionica imat će velik utjecaj jer ispunjavaju snažnu potrebu Europe za razvojem dovoljnih i primjerenih vještina i kompetencija za radnike u svim sektorima i na svim razinama, od početnika do stručnjaka u ICT-u, kako bi se potaknuo procvat digitalnoga gospodarstva i društva u cijelini. Zatvaranje jaza između broja onih koji traže posao i broja slobodnih digitalnih radnih mesta među najvećim su prioritetima europskoga gospodarstva. U tom kontekstu, niz CWA-a 16458, zajedno s normom [EN 16234-1](#), **e-Competence Framework (e-CF) – A common European Framework for ICT Professionals in all industry sectors** (Okvir e-kompetencija (e-CF) – Zajednički europski okvir za stručnjake u ICT-u u svim sektorima djelatnosti), pridonijet će razvoju europskoga digitalnog jedinstvenog tržišta, osiguravajući da je oblikovano tako da ispunjava potrebe poduzeća svih veličina i rješava manjak e-vještina u cijeloj Europi.

Sve četiri CWA-e mogu se besplatno preuzeti na [mrežnoj stranici CEN-CENELEC-a](#).

Sporazume s CEN-ovih radionica (CWA) izradila je skupina **CEN/WS 'ICT'**, čije tehničko tajništvo vodi AFNOR.

Za više informacija molimo da se obratite [Constant Kohler](#).

(Izvor: <https://www.cen.eu/news/brief-news/Pages/NEWS-2018-034.aspx>; priredio: V.Jaram; prijevod: T. Majić)

Nova CENELEC-ova norma – Norma za proizvod koja se odnosi na svijetleće znakove sa žaruljama s izbojem i/ili svijetlećim diodama (EN 50107-3:2018)

Bruxelles, Belgija, 2018-09-19

Skupina CLC/BTTF 142-1 nedavno je objavila normu EN 50107-3:2018 "Product requirements for low voltage cold cathode and LED installations".

Norma se bavi svijetlećim znakovima u jednom komadu s nazivnim naponom nižim od 1000 V. U normi se jasno definira područje primjene: "norma za proizvod koja se odnosi na svijetleće znakove sa žaruljama s izbojem, svijetlećim diodama i/ili elektroluminiscentnim izvorima svjetlosti čiji nominalni napon ne prelazi 1000 V, uz iznimku primjene za opću rasvjetu, promet i hitne slučajeve". Trenutačno se razmatraju dodatne aktivnosti na dopunskim pitanjima kao što su postojanost boja i otpornost na Sunčev zračenje.

Ova norma obuhvaća opseg napona ispod 1000 V, jer je onaj iznad 1000 V već pokriven normama EN 50107-1 i EN 50107-2. Uz normu EN 50107-3, sada je pokriven čitav opseg napona, zajedno s najnovijim dostignućima u LED panelima.

Glavna je korist što sada postoje norme za sve opsege napona. EN 50107-3:2018 jamči minimum sigurnosti i sprječava komercijalizaciju 'proizvoda' niske kvalitete koji se izrađuju u kućnoj radinosti.

Napomena: Nakon objave norme EN 50107-3:2018, skupina CLC/BTTF 142-1 je raspuštena.

Norma EN 50107-3:2018 prenesena je u odbor CLC/TC 34, čije tehničko tajništvo vodi BSI – Britanski institut za norme.

Za više informacija molimo da se obratite [Geertu Maesu](#).

(Izvor: https://www.cenelec.eu/pls/apex/f?p=WEB:NEWSBODY:::NO::P300_NEWS_ID:290; priredio: V.Jaram; prijevod: T. Majić)

ETSI objavljuje *Critical Security Controls for Effective Cyber Defence* kao tehničke izvještaje

ETSI-jev tehnički odbor CYBER izdao je novu verziju svoga petodijelnog međunarodnog niza tehničkih izvještaja za zaštitu mreža od internetskih napada, "Critical Security Controls for Effective Cyber Defence" (Kritične sigurnosne kontrole za djelotvornu internetsku obranu), koji se temelji na *CIS Controls*[®] i povezanim materijalima.

U izvještajima se pomoću CIS Controls v7 opisuje prioritetni skup radnji koje zajednički čine najbolju praksu dubinske obrane (*defence-in-depth*) kojom se ublažavaju najčešći napadi na sustave i mreže.

"Za poduzeće je sve zahtjevnije izgraditi snažnu internetsku zaštitu. Postoji pristup nevjerljivom rasponu sigurnosnih alata i tehnologije i sigurnosnih normi te bezbrojnim uputama i preporukama. Međutim, sva ta tehnologija, informacije i nadzor stvaraju pravu zbrku i neizvjesnost („Fog of More“, parafraza naslova dokumentarnog filma „Fog of War“ – Magla rata (op. prev.)): mnoštvo međusobno suprotstavljenih opcija, prioriteta, mišljenja i tvrdnji može paralizirati ili omesti poduzeće u vitalnim aktivnostima. Stoga smo počašćeni što je ETSI prepoznao važnost CIS Controls kao prioriteta u savjetima za poboljšanje globalne internetske obrane," rekao je Tony Sager, viši potpredsjednik CIS-a i 'ambasador' tehnologije.

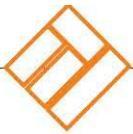
"ETSI-jeva stručnost u internetskoj sigurnosti poznata je među dionicima. Tehnički odbor CYBER prepoznaće prednosti koje donose Critical Security Controls u poboljšavanju pozicije industrije, vlada i krajnjih korisnika s obzirom na internetsku sigurnost," kaže Alex Leadbeater, predsjednik ETSI-jeva

tehničkog odbora CYBER, i dodaje: "ETSI-jevi tehnički izvještaji objedinjuju znanja stručnjaka iz svih dijelova ekosustava internetske sigurnosti o stvarnim napadima i djelotvornoj obrani." Tako se osigurava da *CIS Controls* budu

djelotvoran i konkretni skup tehničkih mjera za otkrivanje i ublažavanje šteta od tih napada, od najobičnijih do najnaprednijih. U ETSI izvještaje ugrađene su najnovije verzije *CIS Controls* v7 i povezanih materijala kako bi se pružateljima mrežnih usluga omogućilo da odgovore na najnovije prijetnje internetskoj sigurnosti i ispune nove zahtjeve Opće uredbe o zaštiti podataka (GDPR) i zaštiti od katastrofa (eng.: *hardening*) centara za pohranu podataka u oblaku.

Prvi tehnički izvještaj u nizu, [TR 103 305-1](#), bavi se "kritičnim sigurnosnim kontrolama". U njemu je prikazan i opisan prioritetni skup radnji koje zajednički čine najbolju praksu dubinske obrane kojom se ublažavaju najčešći napadi na sustave i mreže. Drugi tehnički izvještaj, [TR 103 305-2](#), koji se odnosi na mjerjenje i audit, predstavlja repozitorij ispitivanja za mjerjenje i djelotvornost primjena kritičnih

sigurnosnih kontrola. Zbog svoje sve veće važnosti i potrebe za mjerama obrane, sektor mobilnih uređaja i sektor interneta stvari (IoT) obrađeni su u trećem dijelu, **TR 103 305-3**, koji se odnosi na primjenu na sektor usluga. Četvrti dio, **TR 103 305-4**, bavi se mehanizmima poticanja (*Facilitation Mechanisms*) i u sljedećim poglavljima daje referentne informacije za nekoliko osobito korisnih mehanizama: *Hardened Images* („Armirane“ slike), *Mappings and Compliance* (Preslikavanje i sukladnost), *Guide for Small- and Medium-Sized Enterprises* (Vodič za male i srednje poduzetnike) i *Risk Assessment Method* (Metoda procjene rizika). **TR 103 305-5**, peti tehnički izvještaj u nizu, odnosi se na poboljšanje zaštite privatnosti i uključuje procjenu utjecaja na privatnost i upotrebu kontrola kao pomoći u ispunjavanju zahtjeva Opće uredbe o zaštiti podataka (GDPR).

(Izvor: <https://www.etsi.org/news-events/news/1342-2018-10-news-etsi-publishes-critical-security-controls-for-effective-cyber-defence-as-technical-reports>; priredio: B. Burazer; prijevod: T. Majić)

In memoriam

Stanka Miljković (1956. – 2018.)

Dana 20. listopada 2018. preminula je naša kolegica Stanka Miljković, dipl. pltg., voditeljica HZN-ova Odsjeka za međunarodnu suradnju i odnose s javnošću

Pokojna Stanka Miljković rođena je 14. listopada 1956. godine u Sisku. Osnovnu i srednju školu (Klasična gimnazija) pohađala je u Sisku. Godine 1980. diplomirala je na Fakultetu političkih znanosti, Sveučilišta u Zagrebu.

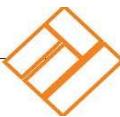

Stanka Miljković

Nakon dijeljenja DZNM-a 2005. godine na tri institucije: Državni zavod za mjeriteljstvo (DZM), Hrvatski zavod za norme (HZN) i Hrvatsku akreditacijsku agenciju (HAA), prelazi u HZN na poslove voditeljice Odsjeka za međunarodnu suradnju i odnose s javnošću. Na tim poslovima u DZNM-u i HZN-u, kao izrazito društvena i komunikativna osoba, radila je s posebnim interesom. U dinamičnim poslovima došle su do izražaja njezine organizacijske, komunikacijske i promocijske vještine. Imala je lijep običaj da kao PR još u DZNM-u osobno upozna nove kolege (tako sam i ja upoznao kolegicu Stanku pri dolasku u DZNM), popriča s njima i uspostavi komunikaciju.

Svoj radni vijek kolegica S. Miljković provela je radeći u Zagrebu, počevši na poslovima promidžbe, pripreme i organizacije raznih kulturnih skupova i događanja u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu i Koncertnoj dvorani Vatroslav Lisinski. Nakon toga radila je u Pravobraniteljstvu Republike Hrvatske, da bi od 1990. – 1993. godine honorarno kao novinar radila na Hrvatskoj televiziji u Redakciji programa za inozemstvo. Nakon toga radila je na Pula opera festivalu (1993. – 1994.), pa dvije godine kao direktor Tvornice konfekcije pogona Creation (Creation d.o.o., Zagreb) u Grubišnom Polju. Dio 1996. i 1997. godine predavala je etiku, politiku i gospodarstva na Gimnaziji u Sisku. U Zagreb se vraća 1997. godine na Otvorenju televiziju (OTV) kao organizator i koordinator TV programa. Iste godine prelazi na Mrežu d.o.o. producentsko-marketinšku televizijsku kuću za proizvodnju i distribuciju TV programa, Zagreb, gdje radi kao asistent u Službi za odnose s javnošću i marketing.

U Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo (DZNM) zapošljava se 1999. godine kao viši stručni savjetnik za odnose s javnošću i marketing.

Stanka Miljković i Snježana Zima, bivša v.d. ravnateljica HZN-a, s Dragonom Primorcem, bivšim ministrom znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske, na štandu HZN-a na Jesenskom međunarodnom zagrebačkom velesajmu 2006. godine

normizaciju, a 2006. godine primila je i PR nagradu za rad u području odnosa s javnošću koja je dodijeljena Hrvatskomu zavodu za norme u kategoriji najboljega doprinosa pridruženog člana.

Niz godina organizirala je sudjelovanje HZN-a na Jesenskome međunarodnom zagrebačkom velesajmu, Obrničkom sajmu, sajmu SASO u Splitu, skupu elektroinženjera EIS u Solarisu. Sudjelovala je i u organizaciji različitih seminara u HZN-u, promocijama, obljetnicama i nizu drugih događanja, a također i onima povezanim s drugim tijelima tehničke infrastrukture za kvalitetu u Republici Hrvatskoj. Također s velikim je entuzijazmom organizirala obilježavanje Svjetskog dana norma (obilježava se svake godine 14. listopada upravo na dan kada je njezin rođendan).

Bila je predstavnik u PR radnim skupinama u europskim organizacijama za

Stanka Miljković s priznanjem PR nagrada za rad u području odnosa s javnošću

Osobne obavijesti

Stanka Miljković za govornicom prigodom obilježavanja Svjetskog dana norma (14. listopada 2006. godine)

Voljela je tamo provoditi vrijeme s društvom i voljela je svoje domaćine... a, voljela je i, što bi mi u Dalmaciji rekli, „lipe bokune“ i dobro vino. Voljela je ribu na milijun i jedan način, a naročito *gregadu*...a, voljela je i *Komišku pogaču*. Bila je prava „bonkulovićka“. Voljela je i dalmatinsku *pismu* i lipo je pivala (bila je svojevremeno i članica Zbora Ivan Goran Kovačić).

Smrću S. Miljković izgubili smo kolegicu koja je značajno pridonijela širenju i popularizaciji normizacije, kolegicu koja je pojavom i energijom ispunjavala prostor te to prenosila na suradnike.

V. Jaram